

БИЗНЕС СРЕДАТА В БЪЛГАРИЯ: ПРЕЧКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Според всеобхватната оценка от Глобалния индекс на конкурентоспособността / GCI / за 2014-15 и 2015-16 г. България е позиционирана на 54 място (от 140 страни) в сравнение с 62 място през 2012-13 г¹. По-специално, по критерии "Макроикономическа среда" страната е на 53 място. Въпреки това, по "Инфраструктура" страната е на 72 място; а именно критерии "Технологична готовност" (38) е много по-благоприятна от този по отношение на ефективността на пазара на труда (68).

Според изследването на GCI петте най-проблемни фактори за бизнес средата в България са: (1) достъп до финансиране; (2) корупция; (3) неефективна правителствена бюрокрация; (4) неадекватно образована работна ръка; (5) нестабилност на политиката.

По същия начин, класацията на Световната банка /СБ/ "Правене Бизнес" изследва позициите на България. Там България е на 28 място (заедно с Чешката република) сред 189 икономики по отношение на лекота на получаване на кредит, който показател се отнася до това, доколко кредитната система и законодателството относно фалитите позволяват достъп до банково финансиране². Според друго проучване на СБ България получава неблагоприятна оценка (например правителствена отговорност, корупция и регулации), което има ограничителен ефект относно повишаването на производителността и напредъка на страната в миналото десетилетие³.

Макроикономическата стабилност и сравнително предвидимата фискална политика с ниски данъчни ставки през последните 15 години са сред силните страни, обуславящи възможностите за развитието на бизнеса в България.

От 1997 г. до 2013 г. страната е била стабилна политически. От 2013 г. е имало три правителства и две временни правителства. Политическата нестабилност е заплаха за индустриалното и икономическото развитие. Като цяло икономическата политика от края на 90-те години на миналия век е била засегната от неолиберално ориентирана програма и строги икономии от началото на кризата от 2008-2009 г. В този контекст се наблюдава правителствената намеса в области, свързана с индустриалното развитие, като например научноизследователска и развойна дейност, професионално развитие образование и обучение и др.

¹ Schwab, K. (ed.) (2015). The Global Competitiveness Report 2015-2016. Geneva: World Economic Forum.

² WB (2016), Doing Business 2016: Measuring Regulatory Quality and Efficiency. Economy profile 2016: Bulgaria. Washington, DC: The World Bank Group.

³ WB (2015), Productivity in Bulgaria: Trends and Options. Washington, DC: The World Bank Group.

Въпреки че България е претърпяла бърз преход, откакто е станала член на ЕС, страната е била тежко засегната от финансовата криза през 2008 г. и поредица от политически кризи. Възстановяването през 2014 г. (3%) е останало непроменено през 2016 г. (3%), като подобрението се дължи на увеличение на вътрешното търсене. Прогнозите показват ръст от 2.8% през 2017 г., което отразява несигурността по отношение на политическата ситуация и макроикономическите основи в страната и в ЕС.

Публичният дефицит за 2014 г. (5,8%) е бил намален до 2,5% през 2015 г. поради намесата на правителството за спасяване на четвъртата по големина банка КТБ в страната и се очаква да бъде допълнително намален. И все пак задачата на правителството е трудна, предвид дефицита на публичните дружества, лошата събираемост на данъци, недостатъчното усвояване на средствата от ЕС и намалените потоци на ПЧИ. Страната също е изправена пред много други предизвикателства, включително проблеми с корупцията в държавната администрация, слабата съдебна система и разпространение на организираната престъпност. Като най-бедната страна от ЕС по отношение на БВП на глава от населението, България е намаляла безработицата до 8,2% през 2016 г., след като процентът е достигнал рекордно високи нива от 13% през 2013 г.

Традиционно селскостопанска страна, България вече е значително индустриализирана. Селскостопанският сектор допринася с около 5,3% за БВП и заема 7% от работната сила.

Промислеността представлява 28% от БВП, а 30% от работната сила е заета в индустриалния сектор. Промислеността все още зависи от тежките производствени сектори (металургични, химически, машиностроителни), които са се развили по време на социалистическия период. Най-динамични сектори обаче са текстил, фармацевтични продукти, козметични продукти, мобилна телефонна индустрия и софтуерната индустрия.

Основни показатели	2014	2015	2016	2017 (*)	2018 (*)
БВП (млрдUSD)	56.73	50.20	52.42	52.29	54.47
БВП (Constant Prices, Annual % Change)	1.3	3.6	3.4	2.9	2.7